O fetvi

Spomenut ćemo samo ono najvažnije jer je ova tema preduga, pa kažemo:

Dobro znajte da je izdavanje fetvi krajnje opasno i da za sobom povlači veliku nagradu, ali i odgovornost, a u isto vrijeme to je izuzetno značajan, častan i uzvišen položaj. Muftija je nasljednik Božijih vjerovjesnika, salavatullahi ‘alejhim, izložen mogućim greškama i brojnim drugim opasnostima.

Rekao je Uzvišeni, opominjući:

وَ لَا تَقوُلوُا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَ هَذَا حَرَامٌ

I ne govorite neistine jezicima svojim: Ovo je dopušteno, a ovo zabranjeno.[1]

I rekao je Uzvišeni:

وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَ الْفَحْشَاءِ وَ أَنْ تَقوُلُوا عَلىَ اللهِ مَا لَا تَعْلَموُنَ

I ne slijedite šejtanove stope, jer vam je on neprijatelj očevidni. On vas navraća na grijeh i razvrat i na to da o Allahu govorite ono što ne znate.[2]

I rekao je Uzvišeni:

قُلْأَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَ حَلاَلاً قُلْ آللهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلىَ اللهِ تَفْتَروُنَ

Reci: Kažite vi meni zašto jednu hranu koju vam Allah daje smatrate zabranjenom, a drugu dopuštenom? Recite: Da li vam je prosuđivanje o tome Allah prepustio ili o Allahu laži iznosite?[3]

Pogledajte kako je časni ajet podijelio one koji izdaju fetve na dvije skupine; ako neposjedujete

dozvolu, onda ste od onih koji iznose neistine. Razmislite samo o riječima Božijim Njegovome Poslaniku, najplemenitijem stvorenju:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

A da je on o nama kojekakve riječi iznosio, Mi bismo ga za desnu ruku uhvatili, a onda mu žilu kucavicu presjekli.[4]

Ako se ova prijetnja odnosi na najčasnije stvorenje, pa kakav je tek onda slučaj sa drugima?

Rekao je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve alihi ve sellem: “Allah neće povući znanje tako što će ga istrgnuti od ljudi, nego će ga povući tako što će učenjake uzimati sve dok ne nestane učenih pa će ljudi za poglavare uzimati neznalice te će biti pitani (poglavari) pa će odgovore (fetve) davati bez znanja. Takvi su u zabludi i odvode u zabludu.”[5]

Također je rekao, sallallahu ‘alejhi ve alihi: “Ko postupi po fetvi koja nije provjerena (u drugom rivajetu se kaže bez znanja), grijeh je na onome koji je fetvu dao.”[6]

Rekao je, sallallahu ‘alejhi ve alihi: “Najhrabriji u fetvama su najhrabriji spram Vatre.”[7]

Rekao je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve alihi: “Najvećom kaznom na Sudnjem danu bit će kažnjen čovjek koji je ubio Vjerovjesnika ili je Vjerovjesnik ubio njega, čovjek koji odvodi ljude sa Pravoga puta bez znanja i kipar koji kleše statue.[8] Od riječi Emirul-mu'minina, mir s njime, jesu i sljedeće: “Najprezrenija stvorenja kod Allaha su dvije vrste ljudi: Čovjek kojeg Allah prepusti samome sebi (…) i čovjek sakupio neznanje (…), maloumni ga zovu učenjakom, a od njega nikakvog dobra, poranio pa puno sakupio, a dobra nikakvog nije polučio, sve dok se sa ustajala vrela nije napojio i beskorisnih stvari nakupio, pa među ljude ko sudija sjeo (…), pa kad se pred njega kakva zavrzlama ispriječi, skroji joj čvor iz svog praznog mišljenja. Takav je u prekrajanju sumnjivih stvari kao pauk što je mrežu ispleo pa ne zna je li pogodio ili je promašio. Slijep da vidi znanje izvan onog šta on kaže, ili iznad svoga shvatanja put da dokuči. (Kad uspoređuje dvije stvari, neće poreći svoje znanje, a kada mu nejasnoća zatamni vidike, neće priznati svoje neznanje, da mu se ne bi reklo: On ne zna. Zato se ohrabri i presudi.) Takav je ključ beskorisnih riznica, jahač zbrkanosti, spoticaj raznovrsnih neznanja. Ne ustručava se od onoga što mu nije poznato pa da sačuva svoju vjeru i Dunjaluk, niti je dosljedan znanja pa da kakvo dobro priskrbi. Poigrava se predajama poput igre vjetra sa suhim lišćem, plaču nasljedstva ljudi od njegovih fetvi i nariče krv ubijenih od njegovih presuda.”[9]

Bilježi Zurare ibn A'jun od El-Bakira, mir s njime: "Pitao sam šta je Allahovo pravo spram robova. Reče: 'Da kažu ono šta znaju, a zaustave se kod onog šta ne znaju.'"[10]

Od Ebu Ubejde El-Hizzaa prenosi se da je rekao: "Čuo sam Ebu Džafera El-Bakira, mir s njime, da je rekao: 'Ko ljudima izdaje fetve bez znanja i upute, proklet će ga i meleci rahmeta i meleci azaba i stići će ga grijeh onoga ko po njegovoj fetvi postupi.'"[11]

Od Mufaddala se prenosi da je rekao: "Rekao je Ebu Abdullah, mir s njime: 'Dvije ću ti stvari zabraniti, mnogi su ljudi na njima vrat slomili: da Allahovu vjeru provodiš kako ne treba i da ljudima izdaješ fetve bez znanja."[12]

Od skupine tabiina prenosi se da su rekli: "Doživio sam u ovom mesdžidu da od stotinu dvadeset ashaba Božijeg Poslanika ne bi nijedan pričao hadis, a da mu nije bilo draže da to mjesto njega učini njegov brat. I ne bi niko od njih bio upitan za fetvu, a da mu ne bi bilo draže da mjesto njega odgovori njegov brat."

Rekao je jedan od Božijih velikana nekom muftiji: "Vidim da ljudima izdaješ fetve. Zato, kada ti dođe čovjek da te nešto pita, nemoj da ti bude briga da ga izvedeš iz poteškoća u koje je zapao, nego neka ti briga bude da ti čiste vjere izađeš nakon odgovora."

Kasim ibn Ebu Bekr, jedan od fakiha Medine – oko čijeg znanja i učenosti ne postoji spor među muslimanima – bio je upitan o nekoj stvari, pa je rekao: "Nije mi baš poznato." Na to je ovaj koji je pitao rekao: "Ja sam tebi došao, drugog nekog ne poznajem." Kasim je rekao: "Nemoj gledati u moju dugu bradu i u mnoštvo ljudi oko mene. Tako mi Allaha, nisam o tome što pitaš dovoljno upoznat." Reče starac od Kurejšija koji bijaše sjedio do njega: "O sine moga brata, prihvati se toga, ne vidjeh te, tako mi Allaha, da si ikada bio zreliji nego što si to danas." Pa reče Kasim: "Tako mi Allaha, da mi jezik prerežu draže mi je nego da govorim o onome što ne znam."

---

[1]En-Nahl, 116.

[2]El-Bekare, 168-169.

[3]Junus, 59.

[4]El-Hakka, 44-46.

[5]Biharul-envar, 2/121.

[6]Kenzul-‘ummal, 10/193.

[7]Kenzul-‘ummal, 10/84.

[8]Musned Ahmeda, 1/407. Da bi bile obožavane pored Allaha. (Prim. prev.)

[9]El-Kafi, 1/55.

[10]El-Kafi, 1/43.

[11]El-Kafi, 1/42.